

Ромски обертон и на международния телевизионен фестивал "Златната ракла"

На кино- и телевизионните форуми у нас и по света десетилетия наред ромската тема или напълно отсъства, или спорадично се мяркаше като екзотичен шрих в творческата интерпретация на нещата от живота.

Трябваше да падне Берлинската стена, за да се осъзнае и от двете страни, че многомилionenната ромска общност, с нейната необикновена история, своеобразна култура, проблеми, болки, радости и човешки потенциал е не само малко интересен обект за художествено познание със средствата на изкуството и в частност, на кино. И на големия, и на малкия екран започнаха все по-често да се появяват игрални и документални филми за живота на ромите.

Двадесет и осмото издание на "Златната ракла", което се състои от 18 до 25 октомври т. г. в Пловдив, също показва, че "ромското" повече не може да не се улавя от обектива на кино- и телевизионните камери. Сред представените на форума 109 продукции от 78 страни достойно се нареди филмът на Илко Дундаков "Пътят към Рая". Той поглежда зад казанлъшката или зад все още не падналата и до днес нашенска "берлинска стена", която отделя ромското гето или скрива лицата на мъката от глад, от нищета, от нечовешко съществуване. Неговите създатели оглеждат с неподправено съпричастие ромските неволи, като рамкират разказа си с ромска приказка за Рая, който в представите на този толкова онеправдан народ не е нищо повече от мечта за живот без глад, лъжа, насилие...

Филмът стряска, обезпокоява, тревожи. Предиизвиква ургизения на съвестта. Кара ни съчувствено да си

гадем сметка за неопустимостта на гетата и дискриминацията в нашето общество.

Заедно с това на фестивалния екран ромското се прояви и в съвсем друга, най-неочаквана светлина. В спечелилия Специалната награда документален филм на Агела Пеева "Чия е тази песен?" то се оказва съществен аргумент за себепознанието на всички наши народи на Балканите. Откритието на режисьорката, документи-

рано в пътешествие с камера в ръка, че една и съща песен и в Турция, и в Гърция, и в Македония, и в Сърбия, и в България се смята от хората само за тяхна и за ничия друга, ни изправя пред страшното прозрение за братоубийствените националистични страсти в тази част от света. При това както в миналото, така и, не дай боже, в бъдещето - даже с възможен привкус на фашизъм, подсказан от заснетия на финала събор в Странджа планина.

Но като обертон в това прозрение звънва свидетелството - достоверно точно толкова, колкото са достоверни и всички останали, - че песента е ромска, на прочутата ромска певица Коцана от Сърбия. Един сръбски музикант допълва от екрана, че "ромското" в творчеството на Кустурица и Брегович е в отговор на острата криза на идентичността на балканските народи.

А това във всички случаи означава, че ромското тук, на Балканите, играе ролята на спояващ елемент. На елемент, противодействащ на неразумната неспособност да познаеш брат си... под едно и също небе.

Впрочем, "Под едно небе" на Красимир Крумов е филмът, който отнесе най-голямата награда, тазгодишната "Златна ракла". Той също е посветен на грамата от робуването на представата за "гругостта", в случая на драмата на едно турско семейство, живеещо в България.

Очевидно все по-остра става чувствителността и на творците, и на журитата, и на зрителите точно към тази проблематика, след като и Иван Ничев бе отличен с Наградата за режисура за филма "Пътуване към Ерусалим", разказващ пък за спасяването в България по фашистко време на две деца - еврейчета от Германия.

А за да дам малко по-пълна представа за "Златната ракла" - 2003, ще кажа, че тази година тя стана домакин на научна конференция на тема "Аудиовизията в културния диалог на Балканите", както и че включи в конкурса новата категория "Първи стъпки", която даде възможност на студенти от цял свят да направят своя дебют. Иначе "Златната ракла" посрещна знаменити гости - италианската филмова звезда Джорджо Боргети от сериала "Отгadenост", както и любимците на телевизионната ни публика Джон Маккук и Боби Ййкс от култовия сериал "Дързост и красота". Боби Ййкс каза: "Искам да изкажа благодарност от целия екип на "Дързост и красота" на зрителите на националната ви телевизия за това, че харесват сериала. И искам да им кажа, че днес съм в България благодарение на тях".

Искра ДИМИТРОВА

Стефан ЛАЗАРОВ е роден на 28 юли 1959 в Самоков. Завършва техникума по текстил "Начо Иванов" в София. От 1986 до 1990 е шлосер в завод "Велбъдж" в Кюстендил. Пак там от 1990 работи в ОУ "Иван Вазов", където най-напред е помощник-учител и охрана, а в момента е учител по ромски език. За пръв път публикува стихове в "Дром дромандар".

Пътуваща изложба

Ромските жени - големи личности в света

Писмо от Магрид

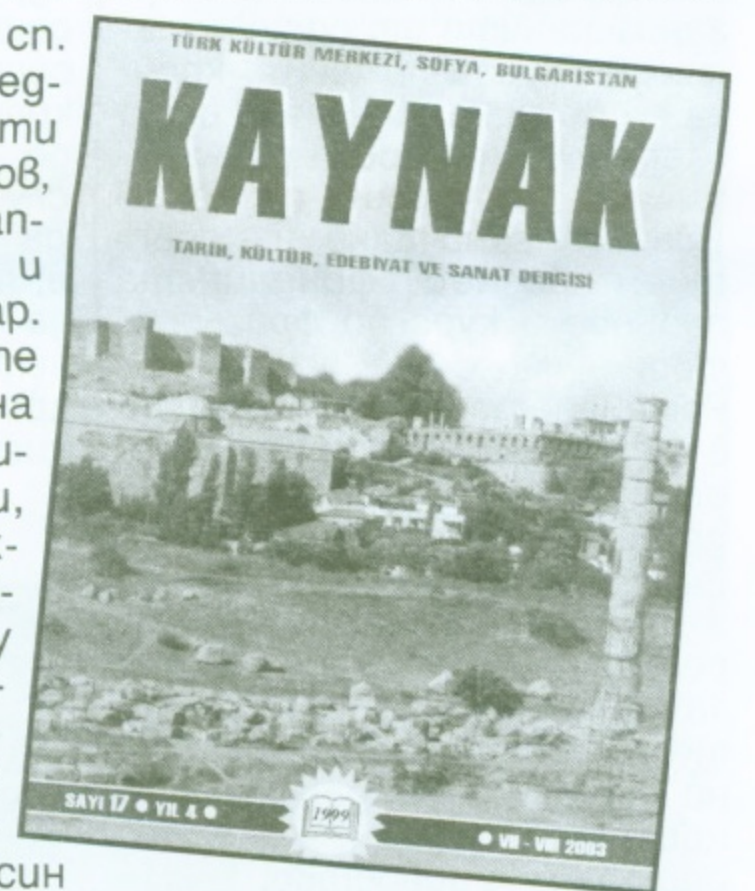
Скъпи родственици, Поводът за това открито писмо е желанието ни да споделим с вас каква работа вършим и да ви помолим за помощ и сътрудничество, за да осъществим добре една наша инициатива, която ще е в интерес на нашата общност. Нашето намерение е да издирим и да представим ромските жени по света, които се радват на обществено признание. Търсим имената на ромски жени, които със своята работа, със своя живот, солидарност и т. н. са допринесли за нашата известност и за обогатяване на обществото. Събраните факти, включително и снимковият материал, ще бъдат разпространени с образователна цел по най-бързия начин - с помощта на пътуваща изложба "Ромските жени - големи личности в света", която ще обиколи важни градове или ще бъде показана на всички места, на които нейното социално и културно значение ще бъде оценено. Възнамеряваме да съберем документи, снимки, биографии и други материали. Изложбата ще се състои от шест раздела и ще обхване изкуството, културата, политиката, солидарността, ромското семейство и женското ромско движение в Испания. Ще ви бъдем благодарни, ако проявите интерес и се свържете с нас.

Координатор на програмата е Мариса Фуентес - тел.: 91 528 58 77, мобифон 647 24 81 93, e-mail: kamirafed@terra.es

Искрено ваша, президентката на Федерацията "Камира" от сърце ви желае здраве и свобода!
Пилар Клаверия МЕНДОСА

Ромски поети на турски

В августовския брой на сп. "Кайнак", от т.г. са представени ромските поети Усин Керим, Асен Мерков, Сали Ибрахим, Васил Чапразов, Михаил Петров и Тошко Атанасов - Рамар. Преводите на стиховете на ромските автори - на турски език, както и литературните бележки, са дело на главния редактор на списанието Сабри Алабоз, известен у нас и съседна Турция писател, преводач, журналист. Преводачът се е познавал лично с големия български поет Усин Керим, който през това лято, ако беше жив, щеше да навърши 75 години. Превел

е най-популярните негови стихотворения - Ата и Бабахак.

КОНКУРС УСИН КЕРИМ

Дуваря

Кхам уклела сабалянияса,
амаре кхеренде о кхам на дикхаса.
Пханле сиам баре уче дуваренса,
амаре чшавенса, амаре роменса,

И балвал локи живгярла,
о каш, и чар, о лулугя барярла,
аменде кар о баре дуваря и балвал на авела,
о каша и чар, о лулугя на барярела.

Кер ман Девла чирикло,
те уряв те нашав,
амаре чшавенса, амаре роменса
пханло те на овав.

Ленори си амен шужи, бари
ой да сар аменде дуваренса си пханли,
дуваря баре турял аменде си керде,
те на дикхас о кхам тай шукарипе.

Ме якха ровен. Пханле
пхрала, на мангава те овен
ме якха ровен
кай ола нашти кхам те дикхен,

Кер ман Девла, чирикло
те уряв те нашав
амаре пхраленса е роменса
панло те на овав.

Стефан ЛАЗАРОВ

ФИЛОСОФСКА ФОНДАЦИЯ "МИНЕРВА"
ОБЕДИНЕН РОМСКИ СЪЮЗ

КОНКУРС ПО ДОКУМЕНТИ

ЗА НАБИРАНЕ НА КУРСИСТИ ЗА УЧЕБНАТА 2003 - 2004 г.

Обучението ще се проведе в Софийски университет "Св. Климент Охридски" на базата на специалност "Публична администрация" и Магистърска програма "Интеркултурни изследвания"

Желаещите да се обучават следва да изпратят необходимите документи до 03. 11. 2003 г.

/дата на пощенското клеймо/ на адрес:

София, бул. "Цариградско шосе" № 125 Документи за участие:

1. Писмо за намерение с адрес за кореспонденция
2. Кратка автобиография
3. Копие от диплома за завършено образование

За контакти: г-р Веселин Дафов,

тел. /тел. секретар/ 0359 2 9733338, моб. тел. 0887 828970

ПРОЕКТАТ СЕ ФИНАНСИРА ОТ ФОНДАЦИЯ "ИНСТИТУТ НА ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО" - (OSI) БУДАПЕЩА/